

PERCEPTIONS

Policy Brief

Юни 2022

COVID-19, миграцията и правата на човека в ЕС

Основни предизвикателства пред мигрантите по време на кризата
COVID-19 и техните основни човешки права

Ремина Алексиева (Център за изследване на демокрацията)

Редактори: Мария Стоянова (Център за изследване на демокрацията)

Резюме

Настоящият кратък преглед има за цел да разгледа някои от основните предизвикателства, пред които са изправени мигрантите. Това са всички лица, които променят страната си на обичайно пребиваване и се установяват в държава - членка на Европейския съюз (ЕС) в условията на пандемията COVID-19. В него се отправят също така препоръки за политики и се очертават добри практики от страна на държавите - членки на ЕС, с цел по-добро планиране, тестване и прилагане на миграционните политики по време на криза. Незабавните мерки във връзка с COVID-19 имаха пряко отрицателно въздействие върху мигрантите, независимо дали са в движение или пребивават в държава членка. Правата им на свободно придвижване, международна закрила, здравеопазване и заетост бяха засегнати. Реакциите на държавите - членки на ЕС се различаваха значително. Някои от тях, сред които Германия, адаптираха условията си за влизане в страната, процедурите за приемане и разгледаха достъпа на мигрантите до здравни грижи, докато други, като Унгария, пренебрегнаха проблемите на мигрантите. Този кратък преглед се фокусира върху четири области, засягащи мигрантите - условия за пътуване и влизане в страната, достъп до административни услуги, здравеопазване и заетост, като разглежда тези аспекти на пътуването на мигрантите и качеството им на живот. Посочени са също така и най-често срещаните предизвикателства и се предлагат конкретни мерки, които биха подпомогнали мигрантите. Очертани са и някои добри практики, които потенциално могат да се превърнат в устойчиви дългосрочни решения.

Въведение

През март 2020 г. пандемията COVID-19 постави ЕС пред безпрецедентно колективно предизвикателство. Извънредната ситуация в здравеопазването накара държавите - членки на ЕС да предприемат различни ограничителни мерки. Проучванията установиха, че мигрантите, включително бежанците и лицата, търсещи убежище, са били непропорционално засегнати, което на свой ред повдигна някои важни въпроси относно европейските политики в областта на миграцията и защитата на основните човешки права (FRA, 2021 г.).

За да се справят с извънредната ситуация в областта на здравеопазването, държавите членки приложиха различни мерки, сред които спазване на физическа дистанция, преминаване към дистанционна работа, промяна на административните и съдебните процедури и прекъсване предоставянето на редовни здравни услуги. Други държави, като Унгария, не отговориха в достатъчна степен на нуждите на мигрантите. Пандемията имаше пряко въздействие върху правилното предоставяне на обществени услуги и цялостното качество на живот на мигрантите в ЕС и извън него. Във връзка с това редица институции на ЕС, Върховният комисариат на ООН за бежанците (ВКБООН) и организации на гражданското общество изразиха загриженост относно законосъобразността и пропорционалността на някои мерки и препоръчаха временни решения за тяхното възстановяване (ВКБООН, 2020 г. и Комитет за действие на гражданското общество, 2020 г.).

В този контекст, настоящата публикация очертава някои от основните предизвикателства, пред които са изправени мигрантите, бежанците и лицата, търсещи убежище, пребиваващи на територията на държавите - членки на ЕС, както и на път към нея. В него се разглежда определението за мигранти в по-широк смисъл, включително бежанци, лица, търсещи убежище, и лица с неопределен или необичаен статут. В него се разглеждат различните етапи на миграцията - от решението за мигриране до процедурите, свързани с този статут и достъп до услуги. Анализира се как извънредните мерки, въведени в отговор на кризата, причинена от пандемията от COVID-19, са се отразили на процедурите за предоставяне на убежище и приемане в страните от ЕС, както и различията и сходствата в решенията на държавите за справяне със ситуацията.

В този кратък преглед се подчертават някои аспекти на тези въпроси и се предлага списък със съответни препоръки и добри практики, които държавите - членки на ЕС биха могли да приложат, за да отговорят по-добре на нуждите на мигрантите по време на извънредни ситуации в областта на здравеопазването, подобни на пандемията COVID-19.

Основни проблеми:

- Пандемията COVID-19 има широкообхватно въздействие върху всички области, свързани с убежището и миграцията от 2020 г. насам.
- Мерките за справяне с извънредната ситуация в областта на здравеопазването често засягаха основните права на човека, като повдигаха важни въпроси относно способността на държавите от ЕС да подкрепят търсещите убежище и бежанците по време на криза.

Основни предизвикателства пред мигрантите в ЕС по време на пандемията

Условия за пътуване и влизане в ЕС

Първата и най-важна мярка в отговор на пандемията COVID-19 беше затварянето на националните граници и налагането на забрани за влизане. На 16 март 2020 г. Европейската комисия прие съобщение, в което призовава за временно ограничаване на неналожителните пътувания в ЕС с оглед на COVID-19 (European Commission, 2020 г.), последвано от насоки за прилагането на такива ограничения. Към 1 май 2020 г. почти всички държави от ЕС бяха въвели ограничения за приемане на граждани от трети държави и допълнителни ограничения при пристигането им на границите на ЕС (OECD, 2020). По този начин мигрантите бяха възпрепятствани да се върнат в страната си на произход, където понякога процентът на инфекциите от COVID-19 беше по-нисък, както и да напуснат страната, в която пребивават.

Следвайки съветите и насоките на националните, европейските и международните здравни органи, страните от ЕС предприеха широк набор от мерки за ограничаване на разпространението на болестта. По-специално, държавите - членки на ЕС затвориха границите си и/или въведоха задължителни тестове и карантина при пристигане, по-малък брой търсещи убежище бяха насочени към дъблинската процедура, а свободата на движение в и извън приемните центрове бе ограничена. Що се отнася до ограниченията на трансграничното движение, тези мерки включваха допълнителни пътни и здравни проверки на търсещите убежище; задължително тестване за COVID-19 в зависимост от транзитните държави преди влизане и задължителна карантина. Много от тези мерки засегнаха, често непропорционално, правата на мигрантите и бежанците (UNHCR, 2020 г.).

○ Основни проблеми

Затваряне на външните граници на ЕС. Затварянето на външните граници на ЕС беше въведено в повечето държави-членки на ЕС. Някои държави затвориха напълно границите си, което доведе до сериозни нарушения на традиционните миграционни маршрути и до блокиране на значителен брой мигранти в транзитните държави (EASO, 2020 г.). Ограниченията за пътуване направиха пътуването на търсещите убежище по-трудно, а в много случаи дори невъзможно. Държави като Гърция и Унгария забраниха влизането на кандидати за убежище (ICJ, 2020 г.). Това доведе до затваряне на центрове за пристигане, ограничавайки правото на кандидатстване за убежище. Новите кандидати не можеха да подават молби за международна закрила и да бъдат настанявани в приемни центрове. Други държави, като Италия и Малта,

Основни изводи:

- *Първото предизвикателство, с което се сблъскаха мигрантите в условията на пандемията, беше затварянето на границите, което ограничи правото на свободно придвижване.*
- *Затварянето на външните и вътрешните граници на държавите - членки на ЕС, както и изискванията за карантина, засегнаха правото на убежище и процеса на разглеждане на молбите за убежище.*

затвори морските си граници за хора, спасени в морските пространства (Stierl & Dadusc, 2022).

Изисквания за поставяне под карантина. Карантинните изисквания създадоха допълнителни проблеми за пристигащите мигранти. Данните показват, че търсещите убежище често са били заклеймявани като потенциални разпространители на вируса, когато са пристигали в приемните центрове. Строгите правила за социално дистанциране допълнително забавиха административните процедури за предоставяне на убежище и доведоха до временно отменяне на интервюта на живо (EASO, 2020 г.). В някои държави - членки на ЕС, ограниченията за свободно придвижване понижиха качеството на живот на мигрантите, поставени под карантина, поради ограничения брой налични болнични центрове. В някои случаи държавите не бяха в състояние да решат проблемите с достъпа до основни услуги, като например достъп до чиста вода и канализация, нито да предоставят необходимата допълнителна подкрепа на мигрантите с деца и тези с увреждания.

Затварянето на вътрешните граници и въздействието на мерките по COVID-19 върху трансферите в рамките на Дъблинската система и правото на семеен живот. Рискът за общественото здраве, породен от пандемията, доведе до въвеждането на контрол по вътрешните граници, което оказва отрицателно въздействие върху процедурите за прехвърляне на кандидати за международна закрила в рамките на ЕС съгласно Дъблинския регламент (ICJ, 2020 г.). Например в Нидерландия и Германия всички входящи и изходящи трансфери по Регламента от Дъблин бяха временно преустановени до април 2020 г. (EASO, 2020 г.). Въпреки че повечето държави - членки на ЕС, възобновяват дъблинските трансфери скоро след това, тяхното изпълнение е засегнато от задължителните изисквания за тестване за COVID-19, които кандидатите трябваше да изпълнят. В някои случаи отказът да се изпълнят тези изисквания се приема като липса на регистрация на заявителите. (France, European Commission, 16 April 2020, op.cit., p.8), което се свързва със значителни негативни последици за събирането на семейства съгласно Регламента от Дъблин. Освен това езиковите бариери са попречели на кандидатите да разберат последиците от отказа да се подложат на тест за COVID-19, което в някои случаи е довело до анулиране на прехвърлянето по Дъблин и разпореждане за регистриране на молбата им за международна закрила (UNHCR, 2020 г.).

○ Препоръки и добри практики

- При спешни обстоятелства, като например извънредна ситуация в областта на здравеопазването в световен мащаб, държавите - членки на ЕС, следва да въведат изключения от затварянето на границите, за да осигурят достъп на мигрантите до законно убежище и международна закрила.

Основни препоръки:

- *Държавите-членки на ЕС, да въведат изключения от затварянето на границите за мигранти.*

- Извънредното затваряне на вътрешните и външните граници следва да има изричен срок и да включва правни и хуманитарни гаранции за мигрантите и лицата, търсещи убежище.
- Здравните проверки, изискванията за карантина и тестовете следва да бъдат съобщавани на пристигащите мигранти по разбираем начин, включително на различни езици.
- Където е възможно, държавите членки следва да предоставят възможности за самоизолация и да прилагат мерки за наблюдение, които позволяват на мигрантите да пребивават в по-широк и по-добър набор от центрове. Държавите членки следва да разполагат с цялостна миграционна стратегия, която да обхваща и извънредни ситуации.
- Процедурите за събиране на семейства не следва да бъдат спирани дори при обстоятелства като пандемия. Вместо това те следва да бъдат адаптирани в съответствие с правото на ЕС.

Административни услуги

Общите мерки за задържане и социално дистанциране засегнаха административните процедури за предоставяне на убежище - от подаването на молби до интервюта с кандидатите и вземането на решения. Много държави-членки на ЕС, спряха регистрирането и подаването на молби за убежище. Регистрацията на молби и личните интервюта бяха прекъснати в много държави от ЕС от март до април 2020 г., което доведе до безпрецедентен спад на молбите за убежище (EASO, декември 2020 г.). В отговор на това, Европейската комисия издаде насоки относно прилагането на съответните разпоредби на ЕС в областта на процедурите за предоставяне на убежище и връщане и презаселването (European Commission, април 2020 г.).

○ Основни проблеми

Спиране на нови и текущи молби за убежище и изтичане на разрешенията за пребиваване. Обработката на молбите за убежище беше пряко засегната от пандемията. Повечето държави членки затвориха приемните си центрове, което се отрази на правото на достъп до съответните процедури за закрила, като международна закрила, статут на пребиваване и разрешения за пребиваване, както и на достъпа до здравеопазване, образование и заетост (FRA, 2021 г.). Това оказва пряко въздействие върху всички етапи на процедурите за предоставяне на убежище, включително подаване на молби, интервюта на живо и уведомяване за решенията (EASO Asylum Report, 2021 г.). Спирането на първоинстанционните процедури доведе до забавяне на обработката на молбите, а в много случаи и до удължаване на сроковете и затруднения при

- *Извънредното затваряне на границите да бъде за определен срок.*
- *Специфичните изисквания към мигрантите в условия на криза да се съобщават по разбираем начин.*
- *Държавите членки да осигурят необходимите съоръжения, консумативи и възможност за изолация.*
- *Процедурите за събиране на семейства да не бъдат спирани.*

- *Административните процедури за предоставяне на убежище бяха забавени и възпрепятствани поради въведените мерки за социална дистанция.*

приоритизирането на уязвимите кандидати (EUAA, 2021 г.). Уведомяването за решенията на кандидатите понякога бе забавяно поради проблеми в пощенските услуги. Мигрантите, които вече притежаваха разрешения за пребиваване, бяха възпрепятствани от продължаването им заради спирането или забавянето на процедури, които на свой ред възпрепятстваха достъпа им до някои услуги, свързани със заетостта, здравеопазването и образованието.

Достъп до институции и интервюта на живо. Общите мерки, свързани с коронавируса, засегнаха личните услуги за мигрантите. В повечето държави - членки на ЕС, националните органи обявиха ограничен достъп до обществени обекти и услуги (EASO, 2020 г.). Интервютата с кандидатите за мигранти първоначално бяха преустановени в редица държави членки. Те бяха заменени с дистанционни интервюта, а националните органи използваха технически способности за подпомагане на всички етапи на процедурите за предоставяне на убежище. Някои държави ограничиха интервютата на живо за уязвими кандидати, като например мигранти с увреждания и семейства с малки деца. Дейностите бяха постепенно възстановени, но бяха въведени строги изисквания, като например плексигласови щитове и засилена вентилация, социално дистанциране, проверка на температурата и използване на маски.

Достъп до информация, правна помощ и услуги за устен превод. Мерките срещу предаването на COVID-19 се отразиха на достъпа до информация и подкрепа на заявителите по време на процедурата, тъй като по-малко специалисти бяха в състояние да предоставят информация, правна помощ и устен превод. Сложността и динамичното приемане и преразглеждане на ограничителните мерки, както и други стресови фактори, често поставяха търсещите убежище в уязвимо положение по отношение на тяхната информираност за действащите мерки. Някои държави от ЕС се опитаха да решат този проблем, като разработиха специални горещи линии и уебсайтове с информация на различни езици. В много случаи обаче мигрантите не можеха да се възползват от правна помощ и услуги за устен превод поради ограниченията на COVID-19, което засягаше правото им на информация и процесуално представителство.

Деца и кандидати със специални нужди. Някои кандидати се нуждаеха от специални процесуални гаранции. Държавите - членки на ЕС срещнаха трудности да отговорят на специфичните нужди на ключови групи уязвими кандидати - непридружени непълнолетни, жени и момичета, жертви на домашно насилие и ЛГБТИ лица. Това повиши риска от задържане или настаняване в приемни центрове, които не осигуряват подходящи условия и подкрепа. Държавите членки рядко успяваха да създадат физически и психологически безопасна среда с достъп до услуги за подкрепа за уязвимите кандидати (EASO, 2021 г.). Държавите от ЕС изразиха обща загриженост за проблемите с трафика на малолетни и непълнолетни без документи по време на прием в друга държава.

- *Общите мерки за задържане и социално дистанциране засегнаха административните процедури за предоставяне на убежище, различни видове услуги и достъп до информация.*

○ Препоръки и добри практики

- Националните институции следва да интегрират алтернативни начини на работа, като например дистанционни и онлайн услуги, тъй като новите технологии играят решаваща роля за гарантиране на правилното разглеждане на молбите за убежище и свързаните с него процедури (EASO, 2020 г.).
- Органите на държавите - членки на ЕС, следва да удължават срока на валидност на разрешенията за пребиваване по време на извънредна ситуация, за да се осигури равен достъп до здравеопазване, заетост и образование.
- Съответните публични органи следва да приемат по-кратки процедури за регистриране на молби за убежище и за издаване на визи, когато са в сила правила за социално дистанциране, и да включват възможност за подаването им по пощата или онлайн. Интервютата на живо и уведомяването за решенията по молбите следва да бъдат адаптирани в онлайн или хибридна среда чрез технически способности.
- Държавите - членки на ЕС, следва да поддържат достатъчен брой лица, предоставящи правна помощ и устен превод за мигрантите в етапа на тяхното приемане. За да се запълни информационният дефицит, държавите следва да провеждат виртуални консултации и срещи за правни съвети, софтуер за оценка на езика и помощ при разпознаване на диалекти и други технически средства. Следва да се осигури равен достъп до тези услуги чрез технологични инструменти (EASO, 2021 г.).
- Подкрепата за уязвимите кандидати следва да бъде приоритетна. Необходимо е децата да бъдат стриктно наблюдавани и поставени във физически и психологически безопасна среда. Държавите членки трябва да предоставят допълнителни консултации и да осигурят психологическа подкрепа на уязвимите мигранти.

Достъп до здравеопазване

Бързото нарастване на броя на положителните инфекции с COVID-19 повдигна въпроси относно способността на здравните системи да се справят с притока на нови пациенти. Мигрантите се сблъскаха с още по-големи трудности при достъпа до здравни грижи. В много държави - членки на ЕС, като България например, имаше недостиг на легла, особено в интензивните отделения, недостатъчно обучен персонал и недостиг на подходящо оборудване. В други случаи мигрантите бяха възпрепятствани от това да се ползват от правото на здравеопазване поради липсата на легитимен статут, което водеше до скок в заболяемостта на някои мигранти, а в други случаи дори до смърт.

Основни препоръки:

- *Държавите - членки на ЕС, трябва да въведат нови работни условия, когато това е възможно.*
- *Изтичащите разрешения за пребиваване следва да бъдат удължавани по време на криза.*
- *Съответните публични органи следва да приемат по-кратки процедури за предоставяне на убежище.*
- *Държавите членки следва да предоставят необходимата помощ на мигрантите, свързана с тяхната подкрепа и разбиране на процедурите за предоставяне на убежище.*
- *На уязвимите мигранти следва да се оказва допълнителна подкрепа.*

Физическият достъп до лекари и здравни услуги беше ограничен. Държавите членки бяха изправени пред предизвикателства, свързани с гарантирането на достъпа до здравни грижи и услуги за мигранти със здравословни проблеми. В повечето държави - членки на ЕС, често се отлагаше неспешното медицинско лечение, включително хирургически интервенции.

○ Основни проблеми

Законово право на достъп до грижи. Въпреки основното човешко право на здравни грижи съгласно европейското и международното право, мигрантите имаха право само на спешна помощ по време на пандемията от COVID-19. Нарушените административни процедури създаваха значителни трудности за мигрантите да докажат правото си на достъп до здравни грижи. В държави като Латвия и Австрия достъпът до здравни грижи беше труден и често се предоставяше само в спешни ситуации (ОИСП, 2020 г.). Поради административните забавяния мигрантите без документи имаха ограничен достъп до обществени услуги, включително здравеопазване (Varga, 2020). Мигрантите, които вече не са под международна закрила или са с изтекъл статут на пребиваване, често губеха своя достъп до здравни грижи, което е повишаваше риска от заразяване и разпространение на вируса.

Административни и финансови пречки. Административните и финансовите бариери са основни проблеми, свързани със здравното обслужване на мигрантите. Бюрократични и административни пречки като сложни формуляри за регистрация, непознати системи за насочване и ограничения в здравното осигуряване възпрепятстваха достъпа на мигрантите до необходимите им медицински грижи. Финансовите бариери бяха налице независимо от това дали мигрантите имат статут на пребиваване, универсално здравеопазване или застраховка. Някои здравни системи, като тази в Полша, изискваха съпътстващи плащания, приспадащи се разходи и допълнителни такси, което оказва значително въздействие върху основното право на мигрантите на здравеопазване и минималния им жизнен стандарт (ОИСП, 2020 г.). От друга страна мигрантите не бяха запознати с административните и финансовите процедури. По време на пандемията зачестиха случаите на дезинформация и измами във връзка с достъпа до здравни грижи, на които много мигранти станаха жертви поради липса на знания и езиковите бариери. Държавите - членки на ЕС, се съсредоточиха върху прилагането на краткосрочни мерки и *ad hoc* удължаване на срока за лечение и ваксинация срещу COVID-19, вместо да приемат структурни мерки за укрепване на универсалността на своите системи за здравеопазване. В някои държави мигрантите бяха дискриминирани въз основа на етапа в процеса на кандидатстване, тъй като през това време имаха право на ограничен брой здравни услуги (EASO, 2021 г.).

Страх и липса на доверие. Мигрантите, особено нелегалните мигранти, които се страхуват от депортиране, могат да избягват да търсят здравни грижи поради недоверие към властите (WHO, 2021 г.). Несигурността по отношение на

Основни изводи:

- *Мигрантите срещат трудности при достъпа до здравни грижи, свързани с COVID-19.*
- *Неспешните медицински грижи също бяха ограничени за мигрантите.*
- *Мигрантите се затрудняват да докажат правото си на здравни грижи поради административни и финансови пречки, както и страх и недоверие към здравната система. Мигрантите са били прекомерно изложени на вируса COVID-19, но рядко са били считани за приоритетна група в политиките за ваксинация.*

здравните процедури може да попречи на мигрантите да търсят достъп до здравни грижи. Някои медицински състояния също предизвикват чувство на срам или заклеймяване, особено сред тези със заразни болести като ХИВ и хепатит. Мигрантите, които избягват да търсят необходимите им здравни грижи, могат да увеличат риска от инфекции и да влошат съществуващите си здравословни състояния. Това може да има отрицателно въздействие върху колективното здраве на мигрантите в приемните центрове (ESPN, 2021 г.). Много държави - членки на ЕС, бавно предоставят здравни грижи на мигрантите, които се сблъскват с набор от пречки - липса на широко покритие от националните здравни системи, страх от депортиране, неспособност за комуникация и липса на познания за здравните процедури (Samkange-Zeeb et al., 2020).

Достъп до ваксини. Глобалната пандемия COVID-19 засегна непропорционално мигрантите в държавите - членки на ЕС, тъй като те често не бяха защитени и бяха прекомерно изложени на инфекцията (Armocida et al., 2021). В края на 2020 г. в някои държави - членки на ЕС, започна ваксинация срещу COVID-19, макар че в малко от тях мигрантите бяха включени като приоритетна група. Тяхното изключване от плановете за ваксинация възпрепятства ефективната комуникация между националните здравни органи и мигрантите, а държавите-членки, бяха изправени пред предизвикателството да приложат специфични интервенции, за да ги достигнат. Ваксинирането на мигрантите създаде допълнителни проблеми за държавите, включително липса на знания, неефективна комуникация и административни бариери, които на свой ред ограничиха достъпа на мигрантите до ваксини (EASO, 2021 г.).

○ Препоръки и добри практики

- Мигрантите, независимо от техния правен статут, трябва да бъдат включени в стратегиите за обществено здраве на държавите - членки на ЕС, включително в планирането и прилагането на ваксинацията срещу COVID-19, както и в услугите за първично здравеопазване.
- Държавите - членки на ЕС, трябва да опростят достъпа на мигрантите до здравни услуги. Това може да стане чрез предоставянето на грижи в общностите, мобилни здравни звена, въвеждане на опростени административни изисквания и допълнителна здравна консултантска помощ от здравни консултанти, специално обучени за подпомагане на търсещите убежище.
- Препоръчва се държавите да разширят обхвата на универсалното здравно обслужване за мигрантите. Страните без универсално здравно обслужване следва да разработят *ad hoc* схеми за мигрантите, до които те да имат достъп по всяко време, независимо от техния правен статут или етап на кандидатстване за убежище или международна закрила.

Основни препоръки:

- *Мигрантите трябва да бъдат включени в стратегиите за обществено здраве на държавите-членки на ЕС.*
- *Мигрантите трябва да имат лесен достъп до първични здравни услуги.*
- *Държавите - членки на ЕС, трябва да осигурят здравно покритие или схеми, които да подпомагат мигрантите при достъпа до здравни грижи.*

Достъп до пазара на труда

Ограниченията, наложени на предприятията в държавите - членки на ЕС, имаха неблагоприятни последици за правото на заетост на мигрантите и лицата, търсещи убежище. Сред тях бяха ограниченията за работа поради обработката на заявленията, изтичането на разрешенията за работа и пребиваване, загубата на работни места поради пандемията, трудностите при намирането на работа и др. В много държави-членки, мигрантите не бяха признати за приоритетна група за подкрепа на заетостта, което на свой ред се отрази на достъпа им до социална сигурност, здравеопазване и жилища (ООН, 2020 г.).

○ Основни проблеми

Достъп до заетост, изтекъл срок на пребиваване или трудов статут. Поради забавянето на обработката на молбите за убежище много мигранти се сблъскаха с предизвикателства, свързани с правото и възможностите за работа. В някои държави - членки на ЕС, като например Гърция, мигрантите не можеха да работят поради мерки за ограничаване на достъпа - както поради нарастването на инфекциите, така и поради закриването на много нискоквалифицирани работни места (ILO, 2020 г.). Административните тежести, като например изискването за получаване на данъчен регистрационен номер, също възпрепятстваха достъпа на мигрантите до пазара на труда. Тези, които вече са имали разрешителни за работа и пребиваване, трябваше да подновят и поддържат правния си статут, за да продължат да работят. Някои държави - членки на ЕС, като Франция и Испания, удължиха срока на разрешенията за работа и пребиваване и процедурните срокове, за да гарантират, че мигрантите ще запазят правния си статут (EMN, 2021 г.). Други държави не подновяваха разрешенията, а въведоха толерантни престои по време на пандемията, за да не изпаднат мигрантите в положение на нередовно пребиваващи (ILO, 2020).

Загуба на заетост. Ограниченията на работата и затварянето на обекти поставиха пред особени предизвикателства мигрантите, които вече работеха, когато пандемията започна. Мигрантите, които губеха работата си поради последиците от COVID-19, често губеха и разрешенията си за пребиваване. Тъй като не бяха обхванати от защитата на стандартното трудово право и социалните системи, мигрантите бяха принудени да са незаконно пребиваващи, често без документи. Това оказва значително въздействие не само върху самите заети мигранти, но и върху целите им семейства и достъпа им до жилища, здравни и социални услуги (ICJ, 2020 г.). Ограниченията на трансграничното движение възпрепятстваха мигрантите, които са трансгранични работници или сезонни работници, да упражняват правото си на свободно придвижване и заетост. Ограниченията в областта на труда се отразиха негативно и на международните студенти. Те бяха подложени на

Основни изводи:

- *Правото на трудова заетост на мигрантите и лицата, търсещи убежище, беше възпрепятствано от последиците на COVID-19 върху пазара на труда.*
- *Мигрантите имат затруднения с достъпа до заетост, страдат от загуба на работа и рядко получават подкрепа за доходите си.*

съкращения и намаляване на доходите, което се отрази на способността им да продължат образованието си (EASO, 2021 г.).

Подпомагане на доходите на работниците мигранти. На безработните мигранти в ЕС, които изпитват финансови затруднения, рядко се предлага целева подкрепа. Някои държави - членки на ЕС, съобщават, че основните обезщетения за безработица, включително подкрепа за бизнеса и помощ за самостоятелно заетите лица, са били достъпни и за мигрантите, които са имали законен статут по време на пандемията (EMN, 2021 г.). В много случаи обаче условията, на които се очакваше да отговарят мигрантите - продължителност на трудовото правоотношение и изисквания за минимален доход, наред с други - бяха нереалистични поради ограниченията на COVID-19 по отношение на заетостта. В страни като Полша и Германия мигрантите получаваха обичайните обезщетения за безработица и подпомагане на доходите. В Италия правителството провеждаше политика на недопускане на уволнение по икономически причини, но правната подкрепа се основаваше на продължителността на заетостта - условие, което много работници мигранти не можеха да изпълнят, но се нуждаеха от финансова подкрепа. Липсата на целенасочена финансова подкрепа за работниците мигранти може да се отрази на правото на мигрантите на социално осигуряване, здравеопазване и други обществени услуги.

○ Препоръки и добри практики

- Държавите следва автоматично да удължават разрешенията за пребиваване и работа на мигрантите, за да им осигурят достъп до работа, здравеопазване и жилища. Националните органи следва да сведат до минимум административните тежести, които възпрепятстват достъпа на мигрантите до пазара на труда.
- Държавите - членки на ЕС, следва да въведат мерки за развитие на професионалните умения и подкрепа при търсене на работа за мигранти, които са загубили работата си поради пандемията.
- Мигрантите, които са загубили работата си или са изгубили статута си на пребиваване поради извънредна ситуация, следва да имат достъп до социални помощи, които да им осигурят достъп до основни здравни грижи, жилище, храна и образование. Държавите следва да осигурят целенасочена подкрепа за жените, които са загубили работата си.

Основни препоръки:

- *Държавите-членки на ЕС трябва да подобрят разрешителните за пребиваване и работа, за да осигурят достъп до заетост.*
- *Мигрантите трябва да имат достъп до развитие на професионалните си умения.*
- *Мигрантите, които са загубили работата си поради извънредни обстоятелства, следва да имат достъп до обезщетения, помощи и други видове подкрепа.*

Библиография

Литература

- Armocida, B., Formenti, B., Missoni, E., D'Apice, C., Marchese, V., Calvi, M., ... & Ussai, S. (2021). Challenges in the equitable access to COVID-19 vaccines for migrant populations in Europe. *The Lancet Regional Health–Europe*, 6.
- Chetail, V. (2020). *COVID-19 and human rights of migrants: More protection for the benefit of all*. International Organization for Migration (IOM). Geneva.
- Civil Society Action Committee. 2020. COVID-19: Global Civil Society Statement. Available at: <https://csactioncommittee.org/covid19-statement/> [Accessed 26th of May 2022]
- European Commission. (2020). COVID-19 Guidance on the implementation of the temporary restriction on non-essential travel to the EU, on the facilitation of transit arrangements for the repatriation of EU citizens, and on the effects on visa policy. (2020/C 102 I/02). Available at: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0330\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0330(02))
- European Migration Network. (2021). The impact of COVID-19 in the migration area in EU and OECD countries. Available at: https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/umbrella-inform-impact-covid-19-migration-area-eu-and-oecd-countries_en
- European Social Policy Network (ESPN). (2021). Social protection and inclusion policy responses to the COVID-19 crisis: An analysis of policies in 35 countries. Available at: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=10065&furtherNews=yes>
- European Union Agency for Asylum (EASO). (2020). EASO Special Report: Asylum Trends and COVID-19. June 2020. Available at: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/easo-special-report-asylum-covid-june-2020.pdf>
- European Union Agency for Asylum (EASO). (2020). Practical recommendations on conducting remote/online registration (lodging). Available at: <https://euaa.europa.eu/publications/practical-recommendations-conducting-remoteonline-registration-lodging>
- European Union Agency for Asylum (EASO). (2021). Asylum Report. Available at: <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/asylum-report>
- European Union Agency for Asylum (EASO). (2021). Follow-up: COVID-19 vaccination for applicants and beneficiaries of international protection. Situational Update. Issue 2, 12 May 2021. Available at: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-situational_update-COVID-vaccination-May-2021_0.pdf
- European Union Agency for Asylum (EASO). (2021). State of play of COVID-19 measures on international protection procedures (including vaccination of asylum seekers). Situational Update. Issue 4, September 2021. Available at: <https://euaa.europa.eu/publications/state-play-covid-19-measures-international-protection-procedures-including-vaccination>
- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2021). Fundamental Rights Report 2021. Available at: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/fundamental-rights-report-2021>
- International Commission of Jurists. (2020), The impact of COVID-19 related measures on human rights of migrants and refugees in the EU. Available at: <https://www.icj.org/eu-the-impact-of-covid-19-on-human-rights-of-migrants-and-refugees/>

- International Labour Organisation (ILO). (2020). Protecting migrant workers during the COVID-19 pandemic. Available at: https://labordoc.ilo.org/discovery/delivery/41ILO_INST:41ILO_V1/1268859610002676
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). Managing International Migration Under COVID-19. OECD Publishing. Available at: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/managing-international-migration-under-covid-19-6e914d57/> [Accessed 26th of May 2022]
- Samkange-Zeeb, F., Samerski, S., Doos, L., Humphris, R., Padilla, B., & Bradby, H. (2020). “It's the First Barrier”—Lack of Common Language a Major Obstacle When Accessing/Providing Healthcare Services Across Europe. *Frontiers in sociology*, 95.
- Stierl, M., & Dadusc, D. (2022). The “Covid excuse”: European border violence in the Mediterranean Sea. *Ethnic and Racial Studies*, 45(8), 1453-1474.
- UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2020). Key Legal Considerations on access to territory for persons in need of international protection in the context of the COVID-19 response. Available at: <https://www.refworld.org/docid/5e7132834.html>
- UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2020). UNHCR Legal Considerations with regard to the EU Commission's Guidelines for border management measures to protect health and ensure the availability of goods and essential services. 18 March 2020. Available at: <https://www.refworld.org/docid/5e7882484.html> [Accessed 26th of May 2022]
- United Nations (UN). (2020). Policy Brief: COVID-19 and People on the Move. Available at: <https://reliefweb.int/report/world/policy-brief-covid-19-and-people-move-june-2020>
- Varga, B. M. (2020). Access to healthcare services for the Roma and undocumented migrants in the EU in light of the COVID-19 pandemic. *International Journal of Roma Studies*, 4-27.
- World Health Organization. (2021). Refugees and migrants in times of COVID-19: mapping trends of public health and migration policies and practices.

Уебстраници

www.perceptions.eu

www.project.perceptions.eu

Контакти

Office@perceptions.eu

remina.aleksieva@outlook.com

maria.stoyanova@csd.bg

Acknowledgement: This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Programme under Grant Agreement No 833870.

Disclaimer: The content of this publication is the sole responsibility of the authors, and in no way represents the view of the European Commission or its services.